Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

19. oktoober 2016*

Eelotsusetaotlus — ELTL artiklid 34 ja 36 — Kaupade vaba liikumine — Siseriiklikud õigusnormid — Inimtervishoius kasutatavad retseptiravimid — Apteegis müümine — Ühtse hinna kehtestamine — Koguseline impordipiirang — Samaväärse toimega meetmed — Põhjendatus — Inimeste elu ja tervise kaitse

Kohtuasjas C-148/15,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Oberlandesgericht Düsseldorfi (Düsselfdorfi kõrgeim piirkondlik kohus, Saksamaa) 24. märtsi 2015. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 30. märtsil 2015, menetluses

Deutsche Parkinson Vereinigung eV

versus

Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president R. Silva de Lapuerta, kohtunikud E. Regan (ettekandja), A. Arabadjiev, C. G. Fernlund ja S. Rodin,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: ametnik K. Malacek,

arvestades kirjalikus menetluses ja 17. märtsi 2016. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Deutsche Parkinson Vereinigung eV, esindajad: *Rechtsanwalt* T. Diekmann, *advokat* K. Nordlander ja *advocaat* M. Meulenbelt ning *solicitor* D. Costesec,

— Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV, esindaja: *Rechtsanwalt* C. Dechamps ja J. Schwarze,

— Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze ja A. Lippstreu,

— Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* M. Russo,

— Madalmaade valitsus, esindajad: M. Bulterman ja M. de Ree,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

— Rootsi valitsus, esindajad: A. Falk, C. Meyer-Seitz, U. Persson, N. Otte Widgren, E. Karlsson ja L. Swedenborg,

— Euroopa Komisjon, esindajad: E. Manhaeve, J. Herkommer ja A. Sipos,

olles 2. juuni 2016. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab ELTL artiklite 34 ja 36 tõlgendamist.

2 See taotlus esitati Deutsche Parkinson Vereinigung eV (Saksa Parkinsoniliit; edaspidi „DPV“) ja Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV (kõlvatu konkurentsi vastase võitluse keskus; edaspidi „ZBUW“) vahelises vaidluses, mille ese oli Saksa õiguses ühtsete hindade fikseerimine retsepti alusel väljastatavate inimtervishoius kasutatavate ravimite müügile apteekide kaudu.

Saksa õiguslik raamistik

Ravimiseadus

3 Gesetz über den Verkehr mit Arzneimitteln (Arzneimittelgesetz) (ravimiseadus) näeb oma § 78 lõike 1 esimeses lauses ette:

„Saksamaa Liitvabariigi majandus- ja tehnoloogiaministeeriumil on õigus, […]

1. määrata kindlaks hulgimüüjate, apteekide ja edasimüügi teel veterinaaride poolt müüdavate ravimite hinnavahemikud.“

4 19. oktoobri 2012. aasta seadusega (*BGBl*. I, lk 2192) lisati ravimiseaduse § 78 lõikesse 1 järgmine lause:

„Esimese lause põhjal vastu võetud Arzneimittelpreisverordnung [ravimite hinda reguleeriv määrus] on kohaldatav ka ravimitele, mis tuuakse käesoleva seaduse kohaldamisalasse kooskõlas § 73 lõike 1 esimese lause punktiga 1a.“

5 Ravimiseaduse § 73 lõike 1 esimese lause punkt 1a, millele selle seaduse § 78 lõikes 1 viidatakse, puudutab ravimeid, mida tarnib mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis asutatud apteek Saksamaal asuvatele lõpptarbijatele postimüügi kaudu. Saksamaa Liitvabariigi kõrgeimate kohtute ühine kolleegium otsustas 22. augusti 2012. aasta otsusega, et samamoodi nagu ravimiseaduse muudetud redaktsiooni, tuleb tõlgendada ka ravimiseaduse varasemat redaktsiooni nii, et Arzneimittelpreisverordnung (ravimite hinda reguleeriv määrus) on kohaldatav ka niisugusele müügile.

6 Ravimiseaduse artikli 78 lõige 2 sätestab:

„Hinnad ja hinnavahemikud peavad arvesse võtma ravimite tarbijate, veterinaaride, apteekide ja hulgimüüjate õigustatud huve. Selliste apteegis müüdavate ravimite puhul, mida ei saa turustada väljaspool apteeke, tuleb tagada ühtne hind. […]“

Ravimite hinda reguleeriv määrus

7 Ravimite hinda reguleeriva määruse § 1 näeb ette, et tootja peab kindlaks määrama ravimi hinna, millele selle määruse § 2 kohaselt lisandub hulgimüüja hinnalisand ja nimetatud määruse § 3 kohaselt apteegi hinnalisand. Käsimüügiravimite suhtes kõnealune määrus ei kehti.

Ravimireklaami seadus

8 Euroopa Kohtule esitatud toimikust ilmneb, et Heilmittelwerbegesetz'i (ravimireklaami seadus) § 7 lõike 1 punkt 2 keelab retseptiravimite eest teha rahalisi eraldisi nagu allahindlused ja soodushinnad ning reklaamikingitusi.

Põhikohtuasja asjaolud ja eelotsuse küsimused

9 DPV on eneseabiorganisatsioon, mille eesmärk on parandada Parkinsoni tõbe põdevate patsientide ja nende perekondade olukorda. DPV pöördus enda ja Madalmaade postimüügiapteegi DocMorris koostööd reklaamiva 2009. aasta juuli kirjaga (edaspidi „2009. aasta juuli kiri") oma liikmete poole ja tutvustas neile boonussüsteemi, mis pakub mitmesuguseid boonuseid, kui DPV liikmed ostavad ainult apteekides müüdavaid Parkinsoni tõve ravimiseks ette nähtud retseptiravimeid DocMorriselt (edaspidi „boonussüsteem").

10 ZBUW leiab muu hulgas, et boonussüsteem rikub Saksamaa õigusnormidega kehtestatud nõuet fikseerida ühtne müügihind apteekides müüdavatele retseptiravimitele.

11 Euroopa Kohtule esitatud toimikust ilmneb, et Landgericht Düsseldorf (Düsseldorfi esimese astme kohus, Saksamaa) rahuldas ZBUWi esitatud tegevusest hoidumist nõudva hagi ja keelas DPV-l reklaamida boonussüsteemi selliselt nagu 2009. aasta juulis saadetud kirjaga seda oli tehtud. DPV kaebas Landgericht Düsseldorfi (Düsseldorfi esimese astme kohus) otsuse edasi eelotsusetaotluse esitanud kohtusse.

12 See kohus märkis, et boonussüsteem rikub liikmesriigi asjakohaseid õigusnorme mitte ainult siis, kui apteek müüb fikseeritud hinnaga ravimit muu hinnaga kui ravimite hinda reguleeriva määruse kohaselt arvutatav hind, vaid ka siis, kui hind on küll õige, kuid kliendile antakse fikseeritud hinnaga ravimi ostmisel eeliseid, mis muudavad ravimi ostmise tema jaoks majanduslikult soodsamaks.

13 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib selles küsimuses teada, kas käesoleva olukorraga sarnasel juhul tuleb ravimiseaduse (nii esialgses kui muudetud redaktsioonis) § 78 lõiget 1 mõista kui piirangut, mis on ELTL artikli 34 alusel keelatud.

14 Juhul, kui selles artiklis ette nähtud tingimused on täidetud, soovib Oberlandesgericht Düsseldorf (Düsseldorfi kõrgeim piirkondlik kohus, Saksamaa) teada, kas hindade fikseerimine võib olla ELTL artikli 36 alusel õigustatud inimeste elu ja tervise kaitsmiseks. See kohus leiab, et õigustatuse olemasolu uurimine tõstatab nimelt küsimuse, kas viimasel ajal ka maapiirkondade elanikel tekkinud võimalus tellida ravimeid postimüügi teel võib Euroopa Kohtu senist praktikat, mis tuleneb eeskätt viimati kohtuotsusest, 13.2.2014, Sokoll-Seebacher (C-367/12, EU:C:2012:68), vähemasti nõrgendada.

15 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on arvamusel, et selle küsimuse uurimine, kas retseptiravimite hindade fikseerimine kindlustaks kogu riigi territooriumil elanike ühtlase varustamise retseptiravimitega, on väga tõenäoliselt põhikohtuasja lahendamisel määrava tähtsusega. Kohus märgib, et tänaseni ei ole ZBUW esitanud selle kohta konkreetseid väiteid ega neid väiteid põhistavaid

dokumente. Ka põhikohtuasjas käsitlusel olevate liikmesriigi õigusnormide seletuskiri ise piirdub lihtsa viitega väidetavatele ohtudele, millega põhikohtuasjas käsitletav kehtestatud hindade süsteem pidi võitlema.

16 Sellega seoses tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul veel küsimus, kas ohtudega, mida võib postimüügi kaudu ravimite tellimise võimalus tekitada tavaapteekidele eeskätt maapiirkondades, tuleb ehk vajaduse korral leppida.

17 19. oktoobri 2012. aasta seaduse seletuskirjas sisalduvaid muid põhjendusi ei pea eelotsusetaotluse esitanud kohus automaatselt piisavaks, et õigustada kaupade vaba liikumise piiramist.

18 Nendel asjaoludel otsustas Oberlandesgericht Düsseldorf (Düsseldorfi kõrgeim piirkondlik kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas ELTL artiklit 34 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi õigusnormidega ette nähtud retseptiravimite hindade fikseerimine on samaväärse toimega meede selle artikli tähenduses?

2. Kui Euroopa Kohus vastab esimesele küsimusele jaatavalt: kas retseptiravimite hindade fikseerimine on vastavalt ELTL artiklile 36 õigustatud inimeste elu ja tervise kaitsmiseks, kui ainult sellega tagatakse kogu Saksamaa territooriumil, eeskätt maapiirkondades elanike ühtlane varustamine ravimitega?

3. Kui Euroopa Kohus vastab ka teisele küsimusele jaatavalt: millised nõuded peavad olema täidetud, et kohus saaks tuvastada, et teise küsimuse teises lausepooles nimetatud väide on tegelikult tõene?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

19 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas ELTL artiklit 34 tuleb tõlgendada nii, et niisugune liikmesriigi õigusnorm nagu põhikohtuasjas käsitlusel, mis näeb ette apteegis müüdavate inimtervishoius kasutatavate retseptiravimite hindade fikseerimise, kujutab endast koguselise impordipiiranguga samaväärse toimega meedet selle artikli tähenduses.

20 Sissejuhatuseks tuleb märkida, et kaupade vaba liikumine on üks EL toimimise lepingu aluspõhimõtteid, mis väljendub ELTL artiklis 34 sätestatud liikmesriikidevaheliste koguseliste impordipiirangute ja kõigi samaväärse toimega meetmete keelus (kohtuotsus, 5.6.2007, Rosengren jt, C-170/04, EU:C:2007:313, punkt 31).

21 Põhikohtuasjas ei ole vaidlust selles, et kehtestatud hindade korda kohaldatakse nii Saksamaal kui ka muudes liikmesriikides asuvatele apteekidele. Seega tuleb uurida, kas see kord on käsitatav kui „koguselise impordipiiranguga samaväärse toimega meede“ ELTL artikli 34 tähenduses.

22 Selles osas tuleb meeles pidada Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikat, mille kohaselt hõlmab koguseliste impordipiirangutega samaväärse toimega meetmete keeld, mis on sätestatud ELTL artiklis 34, kõiki liikmesriikide meetmeid, mis võivad otse või kaudselt, tegelikult või potentsiaalselt takistada liikmesriikidevahelist kaubandust (vt kohtuotsus, 9.9.2008, komisjon *vs*. Saksamaa, C-141/07, EU:C:2008:492, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika).

23 Euroopa Kohus on samuti otsustanud, et mis puudutab Saksamaa õiguses kehtestatud keeldu müüa postimüügis ravimeid, mida võib asjaomases liikmesriigis müüa üksnes apteegis, et niisugune keeld on rohkem takistuseks väljaspool Saksamaad asuvatele apteekidele kui Saksamaa territooriumil asuvatele

apteekidele. Ehkki viimaste osas ei ole kahtlust, et kõnealune keeld võtab neilt täiendava või alternatiivse viisi pääsemaks lõpptarbijate ravimiturule Saksamaal, jääb neile ometi võimalus müüa ravimeid oma apteekides. Seevastu oleks Internet neile apteekidele, kes Saksamaa territooriumil ei asu, tähtsaim kanal otsepääsuks nimetatud turule. Keeld, mis puudutab rohkem väljaspool Saksamaa territooriumi asuvaid apteeke, võiks võrreldes kodumaiste toodetega takistada just enam teistest liikmesriikidest pärit toodete turulepääsu ja kujutab endast seega koguselise piiranguga samaväärset meedet ELTL artikli 34 tähenduses (vt selle kohta kohtuotsus, 11.12.2003, Deutscher Apothekerverband, C-322/01, EU:C:2003:664, punktid 74–76).

24 Käesoleval juhul tuleb nentida, et nagu ZBUW ning ka Saksamaa ja Rootsi valitsus on ise toonitanud, sobivad tavaapteegid postimüügiapteekidest põhimõtteliselt paremini patsientidele oma personali kaudu individuaalset nõu andma ja kindlustama ravimitega varustamise erakorralistel juhtudel. Kuivõrd postimüügiapteegid ei tohi oma teenuste piiratud pakkumise tõttu niisuguseid teenuseid asjakohaselt asendada, siis tuleb järeldada, et hinnakonkurents võib osutuda viimastele olulisemaks konkurentsiparameetriks kui tavaapteekidele, kuna see parameeter on tingimuseks nende võimalusele otse Saksa turule tulla ja sellel turul konkurentsivõimeliseks jääda.

25 Sellest tulenevalt ja kuna Saksamaa turu eripärasid, mis ilmnevad Euroopa Kohtule esitatud toimikust, arvesse võttes on postimüük muudes liikmesriikides asuvatele apteekidele võrreldes Saksamaal asuvate apteekidega kõige olulisem või kohati ainus viis otse sellele turule tulla, siis põhikohtuasjas käsitlusel olevad liikmesriigi õigusnormid ei mõjuta samal moel kodumaiste ja teistest liikmesriikidest pärinevate ravimite müüki.

26 Eeltoodut arvesse võttes tuleb järeldada, et ühtsete müügihindade kehtestamine, mis on sätestatud Saksamaa õigusnormides, puudutab mõnes teises liikmesriigis kui Saksamaa Liitvabariik asuvaid apteeke rohkem kui neid, mille asukoht on Saksamaa territooriumil, mis võiks võrreldes kodumaiste toodetega takistada just teistest liikmesriikidest pärit toodete turulepääsu.

27 Järelikult tuleb esimesele esitatud küsimusele vastata, et ELTL artiklit 34 tuleb tõlgendada nii, et niisugune liikmesriigi õigusnorm nagu põhikohtuasjas käsitlusel, mis näeb ette apteegis müüdavate inimtervishoius kasutatavate retseptiravimite hindade fikseerimise, kujutab endast koguselise impordipiiranguga samaväärse toimega meedet selle artikli tähenduses, kui see õigusnorm mõjutab rohkem retseptiravimite müüki teistes liikmesriikides asuvates apteekides kui nende ravimite müüki Saksamaa territooriumil asuvates apteekides.

Teine ja kolmas küsimus

28 Teise ja kolmanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas ELTL artiklit 36 tuleb tõlgendada nii, et niisugune liikmesriigi õigusnorm nagu põhikohtuasjas käsitlusel, mis näeb ette apteegis müüdavate inimtervishoius kasutatavate retseptiravimite ühtsete müügihindade fikseerimise, võib olla õigustatud inimeste elu ja tervise kaitsmiseks selle artikli tähenduses.

29 Sissejuhatuseks tuleb meelde tuletada Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikat, mille kohaselt tuleb ELTL artiklit 36 kui erandit liidusesisese kaupade vaba liikumise reeglist tõlgendada kitsalt (vt selle kohta kohtuotsused, 10.1.1985, Association des Centres distributeurs Leclerc ja Thouars Distribution, 229/83, EU:C:1985:1, punkt 30; 11.9.2008, komisjon *vs*. Saksamaa, C-141/07, EU:C:2008:492, punkt 50, ja 9.9.2010, Humanplasma, C-421/09, EU:C:2010:760, punkt 38).

30 Mis puudutab rahvatervise valdkonda kuuluvat liikmesriigi meedet, siis on Euroopa Kohus korduvalt otsustanud, et inimeste elu ja tervis on aluslepinguga kaitstud hüvede ja huvide hulgas esikohal, ning liikmesriigid võivad otsustada, millisel tasemel nad kavatsevad rahvatervise kaitse tagada ja kuidas

selline tase saavutatakse. Kuna see tase võib liikmesriigiti varieeruda, tuleb tunnustada liikmesriikide kaalutlusruumi olemasolu (vt kohtuotsus, 12.11.2015, Visnapuu, C-198/14, EU:C:2015:751, punkt 118 ja seal viidatud kohtupraktika).

31 Nimelt võib vajadus kindlustada riigi ühtlane varustamine olulistel meditsiinilistel eesmärkidel õigustada ELTL artiklit 36 arvesse võttes takistavat tegurit liikmesriikidevahelises kaubanduses, kuna see täidab inimeste elu ja tervise kaitse eesmärki (vt kohtuotsus, 28.3.1995, Evans Medical ja Macfarlan Smith, C-324/93, EU:C:1995:84, punkt 37).

32 Kuigi põhikohtuasjas on kindel, et retseptiravimite postimüük ei ole Saksamaal enam keelatud, väidavad ZBUW ning Saksamaa ja Rootsi valitsus, et ühtse hinna süsteem, mida kohaldatakse niisuguste ravimite müügile, on õigustatud sellega, et kindlustatakse Saksamaa elanikkonna kindel ja kvaliteetne ravimitega varustamine.

33 Nimelt on Saksamaa valitsus seisukohal, et nimetatud süsteemiga soovitakse tagada, et postimüügiapteegid ei tekitaks kahjulikku hinnakonkurentsi, mille tagajärjel kaoksid tavaapteegid eeskätt maapiirkondades või väheasustatud aladel, mis viimaste jaoks on asukohana vähematraktiivsed. Valitsus rõhutab asjaolu, et üksnes niisugused apteegid saavad kindlustada kindla ja kvaliteetse varustamise eelkõige erakorralistel juhtudel, anda individuaalset nõu ja tõhusalt kontrollida müüdavaid ravimeid.

34 Kuigi eesmärk kindlustada kindel ja kvaliteetne ravimitega varustamine kogu riigi territooriumil kuulub põhimõtteliselt ELTL artikli 36 alla, võivad kaupade vaba liikumise taolist asutamislepinguga tagatud põhivabadust piiravad õigusnormid olla õigustatud vaid juhul, kui need on taotletud eesmärgi saavutamiseks sobivad ega lähe kaugemale, kui selle eesmärgi saavutamiseks vajalik (vt selle kohta kohtuotsused, 9.12.2010, Humanplasma, C-421/09, EU:C:2010:760, punkt 34, ja 23.12.2015, Scotch Whisky Association jt, C-333/14, EU:C:2015:845, punkt 33).

35 Nagu Euroopa Kohus on juba otsustanud, on liikmesriikide kohtute ülesanne igal üksikjuhtumil selle kohta vajalikke tõendeid esitada. Liikmesriigi poolt esitamisele tulla võivate õigustustega peab kaasnema selle liikmesriigi poolt vastu võetud meetme sobivuse ja proportsionaalsuse analüüs ning tõendid tema argumentatsiooni toetuseks (vt selle kohta kohtuotsus, 23.12.2015, The Scotch Whisky Association jt, C-333/14, EU:C:2015:845 punkt 54 ja seal viidatud kohtupraktika).

36 Siit järeldub, et kui liikmesriigi kohus analüüsib siseriiklikke õigusnorme inimeste elu ja tervise kaitset puudutava põhjenduse seisukohalt ELTL artikli 36 tähenduses, siis peab see kohus objektiivselt ning statistiliste või juhtumipõhiste andmete alusel või muid meetmeid kasutades analüüsima, kas liikmesriigi esitatud tõendid võimaldavad mõistlikult eeldada, et valitud meetmed on soovitud eesmärkide saavutamiseks sobivad, ning analüüsima võimalust saavutada need eesmärgid kaupade vaba liikumist vähem piiravate meetmetega (vt selle kohta kohtuotsus, 23.12.2015, The Scotch Whisky Association jt, C-333/14, EU:C:2015:845, punkt 59).

37 Mis puudutab põhikohtuasjas käsitlusel olevate liikmesriigi õigusnormide võimet püstitatud eesmärke täita, siis tuleb märkida, et väide vajadusest tagada ühtne retseptiravimitega varustamine kogu Saksamaa territooriumil ei ole põhjendatud ühegi tõendusmaterjaliga, mis vastaks käesoleva kohtuotsuse punktis 35 täpsustatud tingimustele. Nimelt ei ole käesolevas kohtuasjas selle kohta esitatud üldiste kinnitustega näidatud, nagu sisuliselt ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 51 märgib, kuidas niisugustele ravimitele ühtsete hindade kehtestamine aitab tagada tavaapteekide parema geograafilise jaotuse Saksamaal.

38 Pigem vastupidi – teatavad tegurid, millele komisjon tugineb, viitavad sellele, et hindade tõttu suurenev konkurents apteekide vahel oleks kasulik ravimite ühtsele varustamisele, soodustades apteekide asutamist piirkondades, kus apteekide kesine arv võimaldaks küsida kõrgemat hinda.

39 Mis puudutab argumenti retseptiravimitega kvaliteetse varustamise kohta, siis tuleb nentida, et vastupidi sellele, mida väidab Saksamaa valitsus, ei ole ükski Euroopa Kohtule esitatud tõend selline, mis tõendaks, et kõnesoleva süsteemi puudumisel oleksid postimüügiapteegid võimelised hindade osas konkureerima, mistõttu ei saaks Saksamaal enam tagada niisuguseid põhiteenuseid nagu esmaabi, kuna apteekide arv seeläbi väheneks. Selles osas tuleb meeles pidada teisi konkurentsi parameetreid peale hinna, mis on loetletud käesoleva kohtuotsuse punktis 24 ja mis võivad võimaldada tavaapteekidel jääda Saksa turul konkurentsivõimelisteks olukorras, kus nad peavad konkureerima postimüügiga.

40 Samuti ei piisa käesolevas kohtuasjas Euroopa Kohtule esitatud tõenditest selleks, et näidata retseptiravimite hinnakonkurentsi negatiivset mõju tavaapteekide teatavale üldisest huvist kantud tegevusele nagu retsepti alusel ravimite valmistamine või ravimite teatava varu ja valiku hoidmine. Nagu sisuliselt märgib ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 47, võib hoopis selguda, et postimüügiapteekide tekitatud hinnakonkurentsi tingimustes julgustataks tavaapteeke niisuguseid tegevusi edasi arendama.

41 Samuti ei näi vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 35 täpsustatud tingimustele olevat tõendatud põhikohtuasjas kehtestatud müügihindade väidetav seos sellega, et vähendatakse sellest lähtuvat ohtu, et patsiendid üritavad survestada arste fiktiivsete retseptide saamiseks.

42 Mis puudutab ZBUW ja Saksamaa valitsuse esitatud väidet, et halvenenud tervisega patsient ei peaks olema sunnitud analüüsima turgu, et teha kindlaks, milline apteek pakub otsitavat ravimit kõige soodsama hinnaga, siis tuleb meeles pidada, et tegelikku ohtu inimeste tervisele tuleb hinnata mitte üldise korra kaalutluste, vaid asjakohaste teaduslike uuringute alusel (vt selle kohta kohtuotsus, 14.7.1994, van der Veldt, C-17/93, EU:C:1994:299, punkt 17). Selles osas tõstatatud niivõrd üldistest järeldustest ei piisa kuidagi selleks, et tõendada inimeste tervisele tegelikku ohtu, mis kaasneb võimalusega, et tarbijad püüavad leida kõige madalama hinnaga retseptiravimeid.

43 Ühtlasi tuleb sarnaselt DPV-le ja Madalmaade valitsusele märkida, et käesoleval juhul võib hinnakonkurents olla patsiendi kasuks, kuna see võimaldab vajaduse korral pakkuda Saksamaal retseptiravimeid soodsamate hindadega kui need, mida see liikmesriik on kehtestanud. Nimelt, nagu Euroopa Kohus on juba otsustanud, nõuab inimeste elu ja tervise tõhus kaitse muu hulgas seda, et ravimeid müüdaks mõistlike hindadega (vt kohtuotsus, 20.5.1976, de Peijper, 104/75, EU:C:1976:67, punkt 25).

44 Lõpetuseks tuleb lisada, et see, kui liikmesriigis on teisi meetmeid, näiteks reegel jätta proviisori kvalifikatsioonita isikud ilma õigusest apteeke omada ja hallata, mille eesmärk Euroopa Kohtule esitatud toimiku kohaselt on kindel ja kvaliteetne retseptiravimitega varustamine Saksamaal, ei mõjuta Euroopa Kohtu hinnangut põhikohtuasjas käsitlusel olevale hindade fikseerimise süsteemile.

45 Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb järeldada, et niisugune piirang nagu see, mis tuleneb põhikohtuasjas käsitlusel olevatest õigusnormidest, ei näi olevat püstitatud eesmärkide täitmiseks sobiv ning seega ei saa seda eesmärgi täitmisega õigustada.

46 Järelikult tuleb teisele ja kolmandale esitatud küsimusele vastata, et ELTL artiklit 36 tuleb tõlgendada nii, et niisugune liikmesriigi õigusnorm nagu põhikohtuasjas käsitlusel, mis näeb ette apteegis müüdavate inimtervishoius kasutatavate retseptiravimite ühtsete müügihindade fikseerimise, ei või olla õigustatud inimeste elu ja tervise kaitsmiseks selle artikli tähenduses, kuna see õigusnorm ei ole taotletud eesmärkide saavutamiseks sobiv.

Kohtukulud

47 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. **ELTL artiklit 34 tuleb tõlgendada nii, et niisugune liikmesriigi õigusnorm nagu põhikohtuasjas käsitlusel, mis näeb ette apteegis müüdavate inimtervishoius kasutatavate retseptiravimite hindade fikseerimise, kujutab endast koguselise impordipiiranguga samaväärse toimega meedet selle artikli tähenduses, kui see õigusnorm mõjutab rohkem retseptiravimite müüki teistes liikmesriikides asuvates apteekides kui nende ravimite müüki Saksamaa territooriumil asuvates apteekides.**

2. **ELTL artiklit 36 tuleb tõlgendada nii, et niisugune liikmesriigi õigusnorm nagu põhikohtuasjas käsitlusel, mis näeb ette apteegis müüdavate inimtervishoius kasutatavate retseptiravimite ühtsete müügihindade fikseerimise, ei või olla õigustatud inimeste elu ja tervise kaitsmiseks selle artikli tähenduses, kuna see õigusnorm ei ole taotletud eesmärkide saavutamiseks sobiv.**

Allkirjad